

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. é.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső gázutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

3t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppellik Alejo (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Voglner (Neuer-
Markt 11. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez címenél.
Előfizetés s hirdetés a közlő-hivatalnál
kezelendő.

Előfizetési felhívás a „K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy órára 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevőnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**
Stein János,
a „K. Közlöny” kiadója.

Visszapillantás a lefolyt országgyűlési időszakra.

Pest, júl. 20. 1869.

II.

(B.) A pártoknak közelebbi cikkemben körvonalozott állásából önkényesen folyt egyfelől az, hogy a balközép a választfelirat alkalmával nem tagadhatta ugyan a reformok sürgősségét, de még sem fogadhatta el a Deák-párt választfelirati javaslatát; hiszen csak most a képviselő választások alkalmával legyeztették a balközép jelöltjei a törvényhatóságok mindenhatóságát a parlamentarizmus felől kormányrendszer rovására.

Ebből aztán megmagyarázható az is, hogy a balközép választfelirati javaslatába egy passus illetetett be, melynek alapján lehetőségessé vált a reformok elől a vármegyék autonómiájának védszárnyai alá menekülni.

Határozottabb álláspontot foglalt el a szélsőbal, mely valamint eddig, úgy most is egyenesen nyilatkozott az 1868-diki alapok ellen.

A két pártárványt által beadott választfelirati javaslat egy kérdésben találkozott, abban t. i. hogy egyik sem fogadta el a többség választfelirati javaslatát, s e szerint a balközép a szélsőballal szavazott, holott az 1868-ban történtek rögtön felforgatását nem óhajta; másfelől a szélsőbal a balközéphez csatlakozott, holott ennek politikáját habozónak tartja.

A Deák-párt tisztában volt magával, mert határozottan elfogadva a trónbeszédben kimondott elveket, minden hátsó-gondolat nélkül kész volt a kor kívánalmaival meg nem egyeztető hagyományos rögeszmékkel szakítani.

Mi természetesebb már most, mint az, hogy ily széles ellentétben álló pártok közt a választfelirati vita is hosszabb, élesebb, sőt elkeseredettebb volt, mint az más alkotmányos országban lenni szokott, hol mindkét párt részéről egy pár szónok kifejté a pártok nézeteit, s azzal szavazásra kerül a dolog.

Első tekintetre úgy látszik, mintha merő idővesztégetes lett volna az egész szószaporítás, mert alig voltak képesek a szónokok más erősségeket felhozni, mint a melyek az 1867-diki XII. törvényzikk hozatala alkalmával a 67-es bizottmányban és az országos ülésekben már el voltak mondva.

Azonban volt mégis a kelletténél hosszabb vitának az a haszna, hogy az újból választott képviselőház többsége mintegy újból szentesítette az 1868-diki országgyűlés által követett politikát, s az ellenzék két árnyalata egyesített erővel küzdve sem bírva győzelemre jutni, a közjogi viták az 1869-diki országgyűlés folyamára befejezetteknek tekinthetők, s a reformok elől nincs menekülés sem a reactio szárnyai alatt, sem a municipalis omnipotentia várálai mögött.

A hosszadalmas vita befejezése után szavazásra kerülő a dolog, az országgyűlési bizottmány választfelirati javaslata, az

ellenzék javaslataival szemben, nagy többséggel fogadtatott el.

Következett ezután az interpellációk sorára, a közbe erőszakolt intermezzók, a törvényhatóságok állítólagosan megsértett jogai mellett tartott pattogó dictiók halmaza; de mindez csak napokat vett el, azt azonban nem volt képes eszközölni, hogy a reformkérdések megoldása már a jelen országgyűlési időszak alatt kezdetét ne vegye; mert a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvény, mint megerősített s teljesen kötelező erővel bíró törvény, ma már be van iktatva törvénykönyvünkbe.

A dolog természetében van, hogy a bal-itéletek homályát csak lassanként oszlatja szét a világosság sugara; de az már kevésbé természetes: hogy egy magát szabad-elvűnek hirdető ellenzék, a kor kívánalmaival meg nem egyeztető régi hagyományokhoz ragaszkodjék.

Pedig ez így töltént a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat feletti vita alkalmával, mert az ellenzék legelőbb is az elnapolást kísérlette meg, s miután ez nem sikerült, a senki által meg nem támogatott törvényhatósági autonómia védbástyái mögé vonult.

Az ülésszak némely részleteiről közelebbről.

Lónyay Menyhért

pénzügyminiszter beszéde

a képviselőház július 14-én tartott üléséből.

A második interpellációt, melyre felelni kívánok, Máriaassy Béla, abonyi képviselő úr, régi barátom, intézte hozzám.

Tagadhatatlan, hogy igen fontos tárgyakról kívánt tölem felvilágosítást, és én köszönetet mondok neki azért, hogy nekem alkalmat szolgáltatott azokról szólhatni; csak azt sajnálom, hogy interpellációját egy kissé későn tette, midőn a t. háznak türelme már igen fogytán van, s ennél fogva csak lehetőleg röviden fogok válaszolni.

Négy kérdést intéz érdemes képviselő úr hozzám, ugyancsak:

1. Van-e tudomása a tervezett bíróság évi szükségleteiről.

2. Ha igen, képes-e a bírói szervezés általi tetemes rendkívüli költséget az ország rendes jövedelmeiből fedezni.

3. Az ország jövedelmei fedezik-e kiadásait.

4. Ha az ország jövedelme fülösleggel nem bír, mi módon fogja a bírói szervezés által előállítandó tetemes szükségletet fedezni.

A négy kérdés valójában két külön tárggyal foglalkozik. Az egyik a múlt napokban megszavazott törvény életbeléptetésére vonatkozik, a melyben azt kérde képviselő úr: van-e tudomásom a tervezett bíróságok évi szükségletéről; s miután az új bírósági szervezetet költségesnek hiszi, következik a második, inkább általános kérdés: „az ország jövedelmei fedezik-e kiadásait?” tehát felvilágosítást kíván a multnak és jelennek pénzügyi eredményeiről és véleményt kíván a jövőről is.

A második része az interpellációnak nagy fontosságu tárgy, melyről óráig lehetne beszélni, nagy kiterjedésű könyvet lehetne írni; azonban, miután erről részletesen még ez évben az 1870-ik évre szóló államkölségvetés előterjesztésénél lesz alkalom és lesz helyén szólni: meg fogja engedni a t. ház, hogy csak röviden fogom elmondani ez iránti nézeteimet. (Halljuk!)

Legelőbb is az első helyen említett tárgyról fogok szólni.

Mibe fog az új bírósági szervezet évenként kerülni? — Erről, megvallom, határozott számokban kifejezett véleményem nem adhatok, miután előbb az országgyűlésnek a bíróságok szervezéséről előterjesztendő javaslatot kell törvényileg megállapítani. Arról előre is biztosítom a képviselő urat, hogy én, mint pénzügyminiszter, azon leszek, hogy ezen új szervezés által a kitűzött cél, t. i. a jól rendezett, gyors és független igazságszolgáltatás, az államnak mentől kevesebb terheltségével legyen elérhető; — de kijelentem előre még azt is, hogy tekintve azt, mibe kerül jelenben az igazságszolgáltatás egy reá fordított kiadás minő eredményeket eszközöl: az új rendezés az eredményt tekintve, t. i. a szolgálatot, melyet az államnak és magánosoknak teend, olcsóbb lesz, mint a mostani.

Mennyit tett a múlt évben és mennyit fog tenni a jelen évben a bíróságokra fordított kiadás: azt a budgetben tett előszámításból igenis tudom és elmondhatom.

Az 1868. és 1869-diki években a bíróságok költségei két miniszternek költségvetésében fordul-

nak elő: az igazságügyminiszter költségvetésében a felsőbb bíróságok és az erdélyi alsóbb bíróságok, a belügyminiszter költségvetésében pedig a magyarországi alsóbb bíróságok költségei. Az utóbbiak ugyan pontosan meg nem határozhatók, azonban a belügyminiszteriumnál tett számítás szerint az összes megyei költségek lételeinek 51%, je a köz-igazgatás, 41% je pedig a törvénykezési költségre fordítatik; ehez jön még a szabad királyi városok számára adott segély. Ezen kiadások az igazságügyminiszter kiadási tételénél tesznek az előszámítás szerint 1868-dik évre 1,609,400 frtot, a belügyminiszternél 2,904,200, összesen 4,513,600 frtot. Az 1869-dik évre az igazságügyminiszternél 1,935,700 frtot, a belügyminiszternél 3,225,000 frtot, összesen 5,160,700 frtot. Emelkedett tehát egy év alatt 647,000 frttal. A mostani hiányos rendszer mellett ezen nevezetes több kiadás, tapasztalásom szerint, az igazságszolgáltatást jobbá alig tette, míg jó rendezés mellett a jelenlegi 5 millió frt költség-gel már szép eredményt lehet elérni.

Egyébiránt, nézetem szerint, ezen összeg nagyban nem fog növekedni, ha a községi rendezés folytán a sok csekély ügy a község által intéztetik el; ha a békebírói intézmény cél szerinti rendeztetik és a vidék önálló, vagyonsz és tekintély-vel bíró egyénei, mint békebírák, minden fizetés nélkül egyenlítik ki azon ügyek nagyobb részét, melyek másképp költséges és hosszadalmas perlekedésre adnának alkalmat. A takarékoság alatt sem azt értem, hogy a kinevezett bírák csekély fizetéssel láttassanak el: jól kell a bírót fizetni, hogy önálló lehessen, s egészen hivatásának szentelhesse munkásságát; de nem kell többet kinevezni, mint a mennyi mulhatatlanul szükséges, s az egész rendszert akkéll kell keresztülvinni, hogy a perlekedési vágy — nemzetünk ezen tradicionális hibája — lejjebb hangoltsassék.

Noha a pénzügyminiszternek a bélyegbeli bevételek segítik a pénztárt megtölteni, mindamellett az adóképeség emelésének szempontjából azt kell óhajtanom, hogy ok nélküli perek ne folytattassanak. — Ép ezért fektetek nagy súlyt arra, hogy a községi rendezés és a békebírói intézmény cél szerinti keresztülvitele által a perek kevesedjenek, s így azután a bírósági költségek is nevezetesen kevesebbek lehetnek.

Az interpelláció első részére, úgy hiszem, elmondám azt, a mit lehetett; minek rövid szavakba foglalt értelme az, hogy a mostani rendezetlen és hiányos igazságszolgáltatás igen drága. Hogy a jövő, remélem, jobb, mibe fog kerülni, az tollunk függ, miután mi leszünk hivatva, az alkalmazás felett határozni. (Helyeslés.)

Az interpelláció második részére is igyekezni fogok röviden és érthetőleg válaszolni.

Most az önálló pénzügyi kormányzat harmadik évét éljük; a pénzügyek kívánásom szerinti rendezését rendszeresen keresztülvinni mindaddig nem sikerült, mert hiszen eddig a törvényhozás idejéig leginkább a közjogi kérdések feletti viták foglalták el. Sikertült ugyan némi könnyítéseket az adózási rendszerben keresztülvinni, a só árát tetemesen leszállítani, a bélyeg- és illetékeknek némi könnyítéseket elérni, a pénzügyi szolgálatot rendezni és átalakítani; de mi ez még azon fontos teendőkhöz képest, melyek ez irányban is még reánk várnak? A pénzügyek kezelésének harmadik évi ideje alatt képes voltam a rendes bevételekből a kiadásokat fedezni, tehát még eddig deficit nem terheli a magyar államot.

Az 1867 dik évről eredményeit a volt legfőbb számvevőszék összeállításai szerint közöltem a múlt országgyűléssel; abból világos, hogy 1867-ben hiány nem volt, sőt ha nem is sok, valami mégis megtakarított, azt a adreisse vita alkalmával Simonyi Ernő képviselő úr felelősközlése folytán elmondam, hogy az 1868 dik évről szóló számadások június 30-án záráttak le és a zárszámadások az országgyűlés szünetelése alatt elkészülvén, az újabb ülésszak kezdetén a t. házunk be fognak mutatni. Ezen számadásoknak eddig előttem tudvalevő eredményeiből, noha még nincsenek teljesen elkészítve azon tételek, melyek 1868 dik év elején még az 1867 dik évi szolgálatra fizetettek; úgy hasonlóképpen még nincsenek véglegesen összeállítva, azon tételek, melyek az 1869 dik év első hónapjai alatt az egyes miniszteriumok utalványára a különböző pénztáraknál fizetettek; miután azonban az egyik a másikat kiegyenlíti; talán nem csatlódok, ha azt jelenthetem ki, hogy az 1868-ik év sem fog hiányt mutatni, sőt hiszem, nem egészen megvetendő felesleg lesz.

Annnyit azonban már most is mondhatok, hogy az összes kiadás nem haladja túl az előszámítást, ambar a közvetett adók emelkedése a pénzügyminiszterium költségvetésénél nagyobb kiadást igényelt.

A bevételeknél egy öröndetes és egy kevésbé öröndetes, sőt mondhatni: elszomorító jelenség mutatkozott. Az öröndetes jelenség: a közvetett adónemek nevezetes emelkedése, mi tagadhatatlan bizonyossága az adóképeség emelkedésének. A meg-szorító jelenség pedig az, hogy az adóképeség eltagadhatatlan emelkedésének dacára és mind a mellett, hogy az 1867. és különösen az 1868. év kedvező évek voltak, s az Isten áldása volt a haza majdnem minden vidékén, — az egyenes adók mind, kivéve a házbéradót, mely az előszámítás-hoz képest 22,774 frt 78 1/2 kr. csekély többletet mutatott, nevezetesen az előszámítás alatt maradtak. Igaz, hogy ennek egyik oka azon körülmény, hogy az adóörvények mult évi augusztus hónap folytán szavaztattak meg, a több rendbeli reformok a kivételével, kezelésével és beszedésével csak több hónapok alatt voltak keresztülvihetők, s a kivett adók nagy részt csak ezen év kezdetén és folytán fognak beszedhetni, a házbéradó kivétele az év végével, a jövedelmi adók pedig épen csak ez év kezdetén mentek mindazon bizottmányi tárgyalásokon keresztül, melyeket a törvényhozás elrendelt; — de nagyrészt az oka ezen nagy adóhátralékoknak annak tulajdonítható, hogy a közel mult évek alatt megszokott passiv ellentállás a törvényes adók fizetésénél még folyvást tart, s a hatóságok és községek részéről nem teljesítették pontosan mind az, mit a törvény rendel; a pénzügyminiszternek pedig nincsen elég hatalom adva ezen megrögzött baj kiirtására. Ugy remélem azonban, hogy a törvényhatóságok rendezése után, sőt talán előbb is, ha a t. ház meg fogja szavazni azon rendszabályokat, a melyek szükségességek s melyek iránt elő-terjesztéseket kívánok tenni, — ezen bajon segítve lesz, de segíteni kell is, mert mindaddig rendes államháztartás nem is képzelhető.

Ha a t. ház megengedi, az 1868-dik évi bevételek eredményeinek legérdekesebb számaint elő fogom sorolni.

Az egyenes-adók egyes nemeinél, még pedig a telekadónál kellett volna bejönni az előirányzat szerint 34,850,000 forintnak, bejött valósággal 33,395,276 forint 88 kr, tehát a hiány: 1,454,723 forint 12 kr.

A házostályadónál kellett volna bejönni 2,900,000 frtnak, bejött 1,794,273 frt 95 kr, tehát a hiány: 1,105,726 frt 5 kr; a személyes kereseti adónál kellett volna bejönni 7,400,000 frtnak, bejött 5,766,291 frt 77 1/2 kr, tehát a hiány 1,633,708 frt 22 1/2 kr; a jövedelmiadónál 6,500,000 frtnak, bejött 4,025,490 frt 98 kr, tehát a hiány 2,474,509 frt 2 kr; végre a királybérhátralékból be kellett volna jönni 17,000 frtnak, nem jött azonban be semmi. Az egyenes-adók előszámlái voltak, a rendes bevétel 54,744,000 frttal, bejött összesen 48,081,108 frt 37 kr; tehát a hiány 6,662,891 frt 63 kr.

Ez az árnyoldala a mult évi állambevételeinknek; lássuk a fényoldalát: azon adóemeket, melyeknél hosszadalmas kivétel, s a hatóságok készsége épen nem igényeltetett, és a melyeknél a behajtás sem tételeztetett fel a hatóságok, s azok tisztviselőinek közbenjárásától. Minden adó többlet hozott, mint előszámlátva volt, egyedüli kivétellel a söradónak, melynél az adótétel csekély emelése folytán 1 millió forint jövedelmet vártunk, de mely csak 909,884 frt 43 krt hozott, s tehát 90,165 frt 56 krral kevesebbet az előszámításnál.

A fogyasztási adók egyes nemeit illetően, a szesz adónál előszámlátva volt 5,500,000 frt, bejött valósággal 6,272,732 frt 9 1/2 kr, tehát 772,732 frt 9 1/2 krral több az előszámításnál (tetszés); a boradónál előszámlátva volt 1,923,000 frt, bejött: 2,295,384 frt 65 1/2 kr, tehát 372,384 frt 65 1/2 krral több (tetszés); a husadónál előszámlátva volt 1,580,000 frt, bejött: 1,756,773 frt 47 kr, tehát: 176,773 frt 47 krral több; végre a czukoradónál előszámlátva volt 720,000 frt, bejött: 973,369 frt 80 1/2 kr, tehát 253,369 frt 80 1/2 krral több. (Tetszés.) Összesen fogyasztási adók fejében elő volt számlátva az 1868. évre 10 millió 723,000 frt; a pénztári eredmény szerint a bevétel tett 12 millió 208,144 frt és 46 krt, és így a növekedés 1 millió 483,144 frt 46 kr. (Élénk tetszés.)

A sörjövédél előszámlátva volt 10,200,000 frt, bejött 11,923,884 frt 93 kr, s így 1,723,884 frt 93 krral több az előszámításnál. Tehát növekedett a sörjövédél jövedelme a só árának július 1 től történt nevezetes leszállítása dacára 1,723,884 frt 93 krral az előszámításához képest, mely az ár-leszállítás folytán kevesebbre vétetett, és miután azon években, midőn a magas sóárak még teljes épességükben fennállottak, a sörjövédelm 12 millió forintot tett, a mult évi jövedelem ezen előbbi jövedelmet nevezetesen megközelíti, és reményem, hogy ha a sóbányák a vasúthálózzal kapcsolatba fognak jönni, s ez által a biztos szállítás és érté-

